

Asia: VN/19831/2023

Työrauhalainsäädännön kehittäminen - luonnos hallituksen esitykseksi työehtosopimuslain, työriitojen sovittelusta annetun lain sekä eräiden muiden lakien muuttamisesta

Yleiset huomiot

Yleiset huomionne esityksestä

Voimassa oleva työrauhalainsäädäntö on 1940-luvun puolesta välistä. Suomalainen yhteiskunta, työelämä ja yritystoiminta ovat muuttuneet merkittävästi noin 80 vuodessa. Tässä kehityksessä voimassa oleva työrauhalainsäädäntö ei vastaa nykyistä tilaa ja tarvitsee merkittävää uudistamista. Metsäteollisuus ry pitää erittäin hyvänä ja kannatettavana asiana, että vanhentunutta työrauhajärjestelmää koskevaa sääntelyä vihdoin uudistetaan.

Hallituksen esityksen luonnoksessa on huomioitu ne keskeiset ongelmakohdat, jotka kaipaavat uudistamista. Metsäteollisuus ry kannattaa poliittisten työtaistelujen rajoittamista, suhteettomien työtaistelujen kieltämistä ja laittomien työtaistelujen seurauksena tuomittavien, nykyisin hyvin matalien, hyvityssakkojen merkittävää korottamista. Poliittisten työtaistelujen rajoittamisen ja suhteettomien työtaistelujen kieltämisen osalta tulisi kuitenkin toteuttaa esitettyä vieläkin pidemmälle meneviä rajoitustoimia.

Nykytilan ja sen arviointi

1 luku - Asian tausta ja valmistelu

2 luku - Nykytila ja sen arviointi

Ei lausuttavaa.

Yleisperustelut - luvut 3-6

3 luku - Tavoitteet

4 luku - Ehdotukset ja niiden vaikutukset

5 luku - Muut toteuttamisvaihtoehdot

3.1 3 luku – Tavoitteet

Suomi pienenä avotaloutena on riippuvainen globaaleiden markkinoiden arvoketjuista ja tässä kontekstissa työrauhan ja sen häiriöiden vaikutukset suomalaisten ja kansainvälisten yritysten halukkuuteen investoida Suomeen ovat merkityksellisiä tekijöitä arvioitaessa yritysten toimitusvarmuutta markkinoilla. Toimiva työrauhajärjestelmä turvaa yritysten kilpailukykyä keskeisiin kilpailijamaihin nähden ja edistää käsitystä Suomesta vakaana toimintaympäristönä.

Metsäteollisuus ry kannattaa hallituksen esityksen luonnoksen mukaista tavoitetta vähentää laittomien työtaistelujen määrää ja asettaa hyvityssakot laittomista työtaisteluista oikeasuhtaisemmiksi työtaistelusta työnantajalle aiheutuneeseen vahinkoon nähden. Samoin kannatettavaa on tavoite estää poliittisista työtaisteluista aiheutuvia kohtuuttomia haittoja ja kustannuksia sekä ennalta estää suhteettoman laajoja tukityötaisteluita ja niistä ulkopuolisille työnantajille ja muille kolmansille tahoille aiheutuvia merkittäviä haittoja.

3.2 4 luku – Ehdotukset ja niiden vaikutukset

Hallituksen esityksen luonnoksessa sääntely on tarkoitettu toteuttaa siten, että työrauhavelvollisuuden piiriin kuuluvien osalta sääntely on työehtosopimuslaissa ja työrauhavelvollisuuden ulkopuolella olevien osalta työriitojen sovittelusta annetussa laissa. Metsäteollisuus ry pitää tätä sääntelytapaa perusteltuna lakiteknisistä syistä. Sääntelyn tulee kuitenkin olla laajuudeltaan samanlainen molemmissa lainsäädäntömalleissa.

3.3 5 luku – Muut toteuttamisvaihtoehdot

Poliittisia työtaisteluita koskeva 24 tunnin raja koskee luonnoksen mukaan vain työnseisauksia. Ylityö- ja vuorovaihtokiellolla sekä tuotannon jarrutuksella poliittisena työtaistelutoimena saadaan aikaan työnantajille merkittävää haittaa eikä näiden jättämiselle 24 tunnin rajan ulkopuolelle ole perusteita. Metsäteollisuus ry:n kanta on, että poliittisia työtaisteluita koskevan aikarajan tulisi koskea myös em. työtaistelun toteuttamistapoja.

Hallituksen esityksen luonnoksessa ennakoilmoitusvelvollisuus poliittisille työtaisteluille ja tukityötaisteluille on seitsemän päivää poiketen ennakoilmoitusajasta työehtosopimusneuvotteluihin liittyvistä työtaisteluista, joka on 14 päivää. Ennakoilmoitusajan pituudella on tärkeä merkitys riittävän ajan antamisella työnantajalle varautua työtaisteluun. Metsäteollisuus ry:n näkemyksen mukaan mitään perustetta lyhyemmälle seitsemän päivän ennakoilmoitusajalle ei ole vaan sen tulisi olla kaksi viikkoa, kuten työehtosopimusneuvotteluihin liittyvissä työtaisteluissa.

8 a§ [myötätuntotyötaistelun rajoitukset]

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Tukityötaistelussa tuetaan yleensä ns. primaarista työtaistelua vahinkojen aiheutuessa omalle työnantajalle tai muille ulkopuolisille tahoille. Nämä aiheutuneet vahingot ovat usein täysin suhteettomia verrattuna tuettavan työtaistelun laajuuteen tai siinä esiintyvään intressiin. Metsäteollisuus ry kannattaa hallituksen esityksen määräystä vihdoin puuttua suhteettomiin tukityötaistelutoimiin.

Luonnoksessa suhteettomuudelta edellytetään ilmeistä epäsuhtaa tuettavalla työtaistelulla tavoiteltavaan päämäärään nähden. Metsäteollisuus ry:n kanta on, että ilmeisyyden kriteeri tulee poistaa, sillä se asettaa suhteettomuuden arvioinnin riman liian korkealle.

Metsäteollisuus ry:n näkemyksen mukaan myös muu kuin välitön taloudellinen haitta tulee selkeästi säätää otettavaksi huomioon suhteettomuutta arvioitaessa. Esimerkki tällaisesta tilanteesta voi olla suurelle joukolle ihmisiä aiheutunut haitta. Lisäksi laissa tulisi selkeästi säätää, että myös tuettavan työtaistelun työnantajalle aiheutuva haitta ja vahinko voi olla niin suurta, että tukityötaistelua on pidettävä suhteettomana.

8 b § [Poliittiseen päätöksentekoon kohdistuva työtaistelu]

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Metsäteollisuus ry kannattaa hallituksen esityksen tavoitetta puuttua vihdoin poliittisiin työtaisteluihin rajoittamalla niiden käyttöä. Poliittisiin työtaisteluihin luonnoksessa esitetty 24 tunnin enimmäiskesto on kuitenkin liian pitkä aika. Metsäteollisuus ry:n näkemyksen mukaan poliittiset työtaistelut tulisi kokonaan kieltää tai niiden kesto voi olla korkeintaan muutamia tunteja. Työntekijöillä on aina mahdollisuus protestoida maan hallituksen toimia vastaan vapaa-aikanaan. Työaikana tehdyt poliittiset työtaistelutoimet aiheuttavat merkittävää haittaa ja kustannuksia työnantajille.

Hallituksen esityksen luonnoksessa esitetty 24 tunnin raja on erittäin ongelmallinen prosessiteollisuudessa, jossa tuotannon alas- ja ylösajoon kuluva kokonaisaika voi olla viikko tai ylikin ja tästä aiheutuva tuotannon menetys erittäin merkittävä.

Tukityötaisteluja koskevassa esityksessä on edellytys, jonka mukaan yhteiskunnan toiminnan kannalta välttämättömien palveluiden ja toimintojen jatkuminen on turvattava työtaistelun aikana. Metsäteollisuus ry:n kanta on, että vastaava kirjaus tulisi tehdä koskemaan myös poliittisia työtaisteluja.

Poliittisten työtaisteluiden rajoittamisen tehokkuuden kannalta on olennaista estää enimmäiskeston kiertäminen pilkkomalla tehdyt toimet eri asioita koskeviin poliittisiin työtaisteluihin tai eri ryhmien toteuttamiin samaa asiaa koskeviin työtaisteluihin. Nämä mahdollisuudet tulee estää de lege ferenda ja kiinnittää asiassa erityistä huomiota lain perusteluihin.

9 § [Hyvityssakko]

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Metsäteollisuus ry pitää erittäin kannatettava sitä, että laittomasta työtaistelusta tuomittavan hyvityssakon vähimmäismäärä korotetaan 10 000 euroon ja enimmäismäärä 150 000 euroon. Laittomasta työtaistelusta tuomitaan tällä hetkellä vain muutamien tuhansien eurojen hyvityssakko eivätkä tuomittavat hyvitykset ole missään suhteessa työnantajalle aiheutuneeseen vahinkoon nähden.

Lain perusteluissa tulee mahdollisimman selkeästi kirjoittaa auki lainsäätäjän tarkoitus hyvityssakkojen tason nostamisesta, jotta tämä tarkoitus tulee otetuksi täysimääräisesti huomioon oikeuskäytännössä.

10 § [Hyvityssakkoon tuomitseminen]

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Metsäteollisuus ry pitää perusteltuna, että erityisestä syystä hyvityssakko voitaisiin tuomita 9 §:n 1 momentissa säädettyä pienempänä.

Lakiin lisättävät otsikoinnit

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Ei lausuttavaa.

1 § Lain tarkoitus ja soveltamisala

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Ei lausuttavaa.

7 § Ilmoitus työnseisauksesta

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Hallituksen esityksen luonnoksessa ennakoilmoitusvelvollisuus poliittisille työtaisteluille ja tukityötaisteluille on seitsemän päivää poiketen ennakoilmoitusajasta työehtosopimusneuvotteluihin liittyvistä työtaisteluista, joka on 14 päivää. Ennakoilmoitusajan pituudella on tärkeä merkitys riittävän ajan antamisella työnantajalle varautua työtaisteluun.

Metsäteollisuus ry:n näkemyksen mukaan mitään perustetta lyhyemmälle seitsemän päivän ennakoilmoitusajalle ei ole, vaan sen tulisi olla kaksi viikkoa, kuten työehtosopimusneuvotteluihin liittyvissä työtaisteluissa.

8 a § Myötätuntotyötaistelun rajoitukset

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Viittaus lausunnon aiempaan kohtaan koskien työehtosopimuslain 8a §.

8 b § Poliittiseen päätöksentekoon kohdistuva työtaistelu

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Viittaus lausunnon aiempaan kohtaan koskien työehtosopimuslain 8b §.

8 c § Työtaisteluoikeus virkasuhteessa

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Ei lausuttavaa.

18 a § Hyvitys

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Viittaus lausunnon aiempaan kohtaan koskien työehtosopimuslain 9 §.

18 b § Hyvityksen rahamäärän tarkistaminen

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Ei lausuttavaa.

3 luvun 6 § Laittomaksi julistetun työnseisauksen jatkaminen

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Metsäteollisuus ry kannattaa työntekijän henkilökohtaisen vastuun tuomista lainsäädäntöön laittomaan työtaisteluun osallistumisesta. Henkilökohtainen vastuu tulisi kuitenkin kirjata lakiin jo heti ensimmäisestä laittomaan työtaisteluun osallistumisesta eikä vasta kerran laittomaksi tuomitun työtaistelun jatkamisesta.

Hallituksen esityksen luonnoksessa työntekijälle tuomittavasta 200 euron hyvityksestä säädettäisiin työsopimuslaissa, jonka seurauksena hyvitys tuomittaisiin yleisessä tuomioistuimessa. Työrauhavelvollisuuden piiriin kuuluvien osalta lainvastaiset työtaistelutapaukset käsitellään

työtuomioistuimessa. Metsäteollisuus ry:n näkemyksen mukaan olisi perusteltua, että työtaistelun henkilökohtainen seuraamus voitaisiin käsitellä samassa prosessissa ja forumissa.

4 luvun 9 § Laittomaksi julistetun työnseisauksen jatkaminen

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Ei lausuttavaa.

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Hallituksen esityksen luonnoksen mukaisista työrauhajärjestelmän asiakokonaisuuksista ei yleisesti määrätä työehtosopimuksissa eivätkä ne ole varsinaisia työsuhteen ehtoja. Metsäteollisuus ry:n kannan mukaan eri työehtosopimusten päättymiseen sidottu eriaikainen lainsäädännön voimaantulo ei ole tarpeellinen eikä tarkoituksenmukainen vaan voimaantulo tulisi säätää tapahtuvaksi kaikkia sitovana yhtenä tiettyinä lakien voimaantulon päivinä.

Lehtonen Reima
Metsäteollisuus ry - Reima Lehtonen